

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

**Oviedo, Francisco de
Lvgdvni, M.DC.LI.**

Controversia IV. De structura syllogistica.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95503](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95503)

CONTROVERSIA IV.

De structura syllogistica.

PUNCTUM I.

Quibus principiis innitatur syllogistica constructio.

Is syllogistica talis est, ut ea quis teneatur, premis-
sis semel concessis consequentiam inuitabiliter ad-
mittere, & verum esse consequens fateri. De hac vi
syllogistica rogamus modo, cui innitatur principio, quod-
ve illius sit fundamentum.

Dicendum est vim syllogisticam inniti huic principio,
Quae sunt eadem vni tertio, sunt eadem inter se. Probatur con-
clusio ex modo, quo termini disponendi sunt in syllogis-
mo, quem Punct. 3. explicabo, hic enim talis est, ut prius
extremitates, quas in consequenti coniungit, in premis-
sis cum alio tertio, cum medio videlicet coniunxerit, ita
ut ex eo inter se conueniant per identitatem, quia per
identitatem vni tertio conueniunt, & dum hae identitas
vni tertio non praecesserit respectu utriusque extremitatis,
nullo modo liceat inferri extremorum identitas. Secundo
quia si aliis principiis inniteretur, his esset, *Dici de omni,*
Dici de nullo. hoc est, quidquid affirmatur de superiori, af-
firmatur de inferiori sub illo contento; & quidquid ne-
gatur de superiori, negatur de inferiori, quod sub illo con-
tinetur. Sed hae principia totum suum robur desumunt
ex alio principio, *Quae sunt eadem vni tertio, sunt eadem in-
ter se*: ergo huic primo innititur tota forma syllogistica.
Minorem probo; ideo quidquid praedicatur de superiori,
praedicatur de inferiori, quia inferius secundum se totum
identificatur cum superiori, unde cum inferius & ratio
illa, quae de superiori praedicatur, huic tertio identificetur,
necessario debent inter se identificari. Vis autem illius
principij haec est: *Quidquid negatur de superiori, debet negari
de illo, quod cum ipso est identificatum.* Sed inferius est
identificatum cum ipso superiori: ergo quidquid negatur
de superiori debet negari de inferiori.

Confirmatur. Ad hoc ut ex hoc principio, Omnis ho-
mo est animal, inferatur Petrum esse animal, debet sup-
poni alia praemissa, Petrus est homo, ex vi cuius Petrus
identificatur cum homine, cum quo fuit identificatum animal
in propositione vniuersali: ergo principia vniuer-
salia, seu vniuersales propositiones non immediate infe-
runt inferioribus conuenire rationem, quae de illorum sub-
iecto praedicatur, quovisque haec inferiora cum eodem sub-
iecto identificata cognoscantur: ergo nihil inferitur ex vi
horum principiorum sine identitate vni tertio.

Ultimo haec est recta illatio & perfectissimus syllogis-
mus, Hic homo currit, Petrus est hic homo: ergo Petrus
currit, in qua partem non habent illa principia, *Dici de
omni, dici de nullo*: ergo non illis innititur vis argumen-
tationis, seu syllogismi, sed huic principio, *Quae sunt eadem,*
&c. quod hic reperitur.

Obiicies: Hoc principium, *Quae sunt eadem,* &c. non
habet locum in diuinis: ergo non consistit in illo vis
syllogistica, quae in humanis, & diuinis constans esse de-
bet. Antecedens probo: Hae propositiones sunt verae,
Pater est Deus. Filius est Deus, & non licet inferre: ergo
Pater est Filius: ergo non ea quae identificantur vni
tertio, identificantur inter se. Respondeo hanc difficulta-
tem in omnium opinione eundem habere locum, quia in
creatis syllogismus expositiorius constans terminis singu-
laribus vim habet, & tantum huic innititur principio.
Secundo quia, ut dicebam, ideo de inferioribus dicitur,
quidquid dicitur de superiori, quia inferiora sunt identi-
ficata cum superiori, in diuinis autem non quidquid dicitur
de natura diuina, dicitur de Paternitate, aut Filiatione,
quae cum natura identificantur. Rursus principium
illud, *Quae sunt eadem vni tertio,* &c. vim habet in diuinis
respectu predicatorum, quae notionalia non sunt: ergo
hoc principium ex se fundamentum est formae syllogisti-
cae. Quod autem in diuinis non possint redargui prin-

Franc. de Cuiedo, Philosoph. Tom. I.

cipia illa, *Dici de omni,* & *Dici de nullo,* ideo est, quia
in diuinis non est omne, neque nullum, quae dicunt pra-
dicata vniuersalia, quae in inferiora multiplicentur, na-
tura autem diuina, est in tribus personis reperiatur, ea-
dem est in omnibus absque vlla naturarum multiplicatio-
ne. Cur vero principium hoc, *Quae sunt eadem,* &c. in
diuinis locum non habeat respectu notionalium tractent
Theologi, ex quibus nonnulli ad distinctionem rationis;
alij ad distinctionem virtutalem; alij ad identitatem in-
adequatam naturae cum quolibet praedicato notionali, si-
quidem cum aliis etiam identificatur; alij ad nostrum
conciipiendi modum recurrunt, cui difficultati modo su-
perfedeo, quia nimis abs re esset in Summulis difficilli-
mum Trinitatis mysterium explicasse.

PUNCTUM II.

De eductur nonnulla corollaria ex doctrina tradita.

Ex dictis primò infero, omnem argumentationem de-
bere constare tribus propositionibus, & tribus tan-
tum terminis, quorum duo in duabus prioribus cum ter-
tio identificentur, ut ex hac identitate, ipsorum identitas
in conclusione inferatur, totum enim negotium syllogis-
ticum in eo consistit, ut illa, quae in praemissis cum medio
identificata significantur, in consequentia inter se identi-
ficata significantur iuxta principium traditum, *Quae sunt
eadem,* &c. Hinc fit omnem argumentationem ad syllo-
gismum reduci; Enthymema enim vim habet ratione
propositionis alius, quae subicitur, cum enim dicimus,
Omnis homo est animal: ergo Petrus est animal, subintelligi-
mus minorem propositionem, *Petrus est homo,* quae non
subintellecta consequentia non esset legitima. Ob hanc
rationem in mente, in qua nulla potest suppleri propo-
sitione, nullum datur Enthymema. Similiter cum ab Exem-
plo arguitur, *Petrus facit hoc: ergo tu poteris facere,* subin-
telligitur maior propositio: *Quod potest facere Petrus, tu
poteris facere,* alias vim argumentatio non obtinebit. Di-
lemma habet duo Enthymemata, quae in mente duo sunt
integri syllogismi, cum enim dicimus, *Si vacasti litteris, &
eas non dedicisti, ingenio es hebes,* supponitur maior, *Omnis
qui vacat litteris, & illas non dedit, ingenio est hebes;* cum
verò ad aliam partem peruenitur, *si non vacasti litteris, ne-
gligens es,* subicitur propositio ista: *Qui non vacat litteris
negligens est.* Similiter in Inductione cum dicimus, *hic ho-
mo currit, & hic homo currit,* &c. ergo omnis homo currit.
Subicitur minor: *sed hic homo, & hic homo,* &c. est omnis
homo.

Infero secundò ex vero nunquam posse falsum inferri.
Ratio est desumpta ab eodem principio, quia si verum est
extremitates identificari cum medio, necessum est inter se
identificari, & ita verè haec de illa necessario praedicabitur.

Infero tertio ex falso posse aliquando verum inferri, quia
possunt inter se identificari illa, quia alicui tertio non identi-
ficantur. Sed in hac illatione contingit, *Omnis homo est
arbor. Platanus est homo, ergo Platanus est arbor,* in qua con-
sequens ratione materiae verum est, & illatio legitima pro-
pter dispositionem terminorum, ex vi cuius extremitates
significantur identificatae cum vno tertio, quod si verum
esset, non possent inter se non identificari.

Inferò quarto ex terminis purè particularibus nihil pos-
se inferri, quia cum terminus particularis supponere possit
pro hoc vel pro illo, potest in hac maiori propositione pro
isto supponere, & in minori pro altero, & ita nulla identi-
tas vni tertio his propositionibus continebitur. Sic contin-
git in hoc syllogismo, *Alquis homo est currens. Petrus est
alquis homo: ergo Petrus est currens.* Cuius illatio legiti-
ma non est, quia alquis homo qui est currens, non est
necessario idem cum illo, alquis homo qui est Petrus, quia
alquis homo qui est currens potest esse Ioannes, & alquis
homo qui est Petrus, necessario est Petrus. Ob hanc ra-
tionem medium cuiusque syllogismi, si non sit singulare,
saltem in vna propositione debet esse distributum.

Infero quinto ex praemissis vniuersalibus propositionem
vniuersalem semper inferri. Ratio est, quia earum extre-
mitatum inter se identitas debet inferri, quae in praemis-
sis vni tertio identificata praecesserit: ergo si extremita-
tes, quae praecesserit identificatae cum medio, fuere

C 3 vniuersa

vnuerſales: earumdem debet identitas inferri, quæ propoſitionem vnuerſalem conſtituet. Licebit tamen ex vnuerſali illata, particularem iterum inferre, quia particularis propoſitio in vnuerſali continetur, valet enim, Omnis homo eſt ſenſitiuus: ergo aliquis homo eſt ſenſitiuus. Ob hanc rationem damandus non eſt, qui loco propoſitionis vnuerſalis particularem inferat, licet non inferat totum id, quod poteſt, quia particulare quod inferat continetur in vnuerſali, quod poterat inferri, & ita quamdam veluti partem conſequentis deducit, & alias omittit: ſic ſecundò quia poteſt præſumi retinere immediatam conſequentiam propoſitionis vnuerſalis, & exprimere mediatam propoſitionis particularis ex vnuerſali deductam.

Sextò infero conſuſionem negatiuam non poſſe inferri ex duabus præmiſſis negatiuis, ſed ex vna affirmatiua, & altera negatiua, affirmatiuamque conſuſionem, non niſi ex duabus præmiſſis affirmatiuis poſſe deduci. Prior pars conſuſionis probatur, quia ex eo quod duæ extremitates alicui tertio non ſunt identificatæ, & de illo poſſint negari, non ſequitur non eſſe inter ſe identificatas. Secundò, quia ad negandum aliquid de hac re, ex eo quod de illa negetur prius, debet hæc res per propoſitionem affirmatiuam ſignificati identificata cum illa. Poſterior pars quidem conſuſionis ſic oſtenditur. Ideo ſignificatur affirmatiuè in conſequentia extremitates inter ſe identificatæ, quia in præmiſſis ſignificatæ præceſſere identificatæ vni tertio: ergo vtræque debuit per affirmationem ſignificari identificata vni tertio, quod dicitur medium: ergo vtræque præmiſſa debuit eſſe affirmatiua, vt ex illis affirmatiuè concludatur.

En quomodo iuxta illud principium, *Quæ ſunt eadem vni tertio, &c.* à priori ratio aſſignetur omnium proprietatum ſyllogiſmi, quæ hoc principio ſecluſo non poterunt peti ex illis, *Dici de omni, Dici de nullo.*

PUNCTVM III.

De materia & forma, ſeu figura ſyllogiſtica.

Conſtat ex doctrina tradita ſyllogiſmum tres propoſitiones includere, quarum tertia ex duabus præmiſſis inferitur. Huius materia remota termini erunt, ex quibus propoſitiones efficiuntur; hæc autem proxima materia ſyllogiſmi ſubſiſtent. Forma ſyllogiſmi eſt ratio illa, propter quam vna propoſitio ex aliis inferitur, ex vi enim huius illationis propoſitiones vnum ſyllogiſmum conſtituere dicuntur. Hæc ratio inferendi eſt diſpoſitio terminorum, quæ ita extremitates diſtribuntur, vt in præmiſſis vni tertio identificentur, ex qua identitate ipſarum identitas inter ſe inferitur in conſequentia: Quapropter ex diuerſa terminorum diſpoſitione, diuerſa forma ſyllogiſtica conſurgit, ex diuerſa autem forma ſyllogiſmum ſpecie diuerſum conſtitui neceſſe eſt.

Hinc colligo triplicem eſſe figuram ſyllogiſticam, & triplicem ſyllogiſmum ſpecie diſtinctum, quia triplici tantùm modo poſſunt inter ſe diſponi termini ſyllogiſmi. Primo modo poteſt eſſe Medium ſubiectum Maioris, & prædicatum Minoris, & hæc diſpoſitio ſyllogiſmum ad primam figuram ſpectantem conſtituit. Secundò, poteſt eſſe Medium prædicatum in vtræque propoſitione, & hæc ratione in ſecunda figura ſyllogiſmus conſtituitur. Tertiò poteſt eſſe Medium ſubiectum vtriuſque propoſitionis, & hoc modo ſit ſyllogiſmus pertinens ad tertiam figuram.

Dices, poſſe alio modo terminos diſponi, ſi Medium fiat prædicatum Maioris, & ſubiectum Minoris. Reſpondeo non ex eo dici propoſitionem maiorem, aut minorem, quòd prius, poſterioriſve proferatur, quia in ſyllogiſmo mentali propoſitiones omnes ſimilim apprehenduntur, ſed illam dici maiorem propoſitionem, in qua Medium eſt ſubiectum, & altera extremitas eſt prædicatum aut ſubiectum vtriuſque, ac proinde implicat in maiori propoſitione Medium eſſe prædicatum, quia ex eo præciſe propoſitio intrinſecè poteſt dici maior, quia in illa Medium ſe habet tanquam ſubiectum, & altera extremitas tanquam prædicatum. In ſecunda autem & tertia figura, in quibus Medium aut eſt prædicatum, aut ſubiectum vtriuſque propoſitionis, nulla propoſitio intrinſecè & ex ſe ma-

ior dici poteſt, neque in ſyllogiſmo mentali maior, aut minor aliquo modo reperitur, ſed tantùm in vocali extrinſecè, & quoad nos, propoſitio, quæ primo loco proferitur Maior dicitur, & quæ poſtteriorem obtinet locum, Minor appellatur.

Iuxta hanc diſpoſitionem terminorum plures ſyllogiſmi conſtrui poſſunt, quos omnes hiſ carminibus Dialectici deſcribant.

Barbara, Celarent, Darij, Ferio: Baralipton, Celantes, Dabitis, Fapeſmo, Freſoſomorum. Ceſare, Cameſtres, Feſtino, Baroco, Darapti, Felapton, Diſamis, Datifi, Bocardo, Feriſon.

Pro quorum intelligentia aduerte in hiſ carminibus reperiri hæc vocales, *A, E, I, O*, quibus in ordine ad quantitatem, & qualitatem propoſitionum, ea in eſt ſignificatio, de qua ſæpe mentionem fecimus, quæque illo verſiculo exprimitur:

Aſſerit A, negat E, ſunt vnuerſaliter ambo, Aſſerit I, negat O, ſunt particulariter ambo.

Quod ſi in hac diſtione *Freſoſomorum* reperiatur littera *V*, ad nihil deſeruit, quia eſt in quarto loco conſtituta tantùm ad carminis ſonum. Semper enim tantum habenda eſt ratio de tribus prioribus vocalibus, quibus tres ſyllogiſmi propoſitiones ſuo ordine reſpondent. Maior primæ litteræ ſecundæ Minor, Conſequentia tertiæ. Deinde nota hiſ quatuor carminibus denotari tres figuras ſyllogiſticas, quas ſupra reſenſimus. Ad primam figuram pertinent nouem priores diſtiones *Barbara* vique ad *Freſoſomorum* incluſiue, quæ habentur duobus prioribus carminibus. Ad ſecundam ſpectant quatuor priores diſtiones tertij carminis, videlicet *Ceſare, Cameſtres, Feſtino, Baroco*: ſex aliæ diſtiones, quæ reſtant, tertiæ figuræ ſyllogiſmos ſignificant.

Ex nouem ſyllogiſmis primæ figuræ quatuor priores perfecti dicuntur, in quibus terminorum diſpoſitio ita Conſequens inferit, & extorquet ex vi illationis, vt ex ipſa terminorum apprehenſione euident ſit conſequentia. Quinque poſteriores, eſſi legitimam habeant conſequentiam, non adeò clare præ oculis monſtrant illationis vim. Horum ſyllogiſmorum differentia ex eo procedit, quòd quatuor priores directè, & quinque poſteriores indirectè concludant. Concludi directè dicitur, cum extremitas, quæ erat prædicatum Maioris ſit prædicatum in Conſequentia, & in eadem ſit ſubiectum extremitas, quæ erat ſubiectum Minoris. Indirectè concludi dicitur, quando extremitas quæ erat prædicatum Maioris ſit ſubiectum in conſequentia, & in eadem vt prædicatum conſtituitur extremitas, quæ Minoris ſit ſubiectum. Hic modus indirectè concludendi tantum reperitur in quinque poſterioribus ſyllogiſmis primæ figuræ, quatuor enim eiſdem primæ figuræ directè concludunt: & in ſecunda & tertia non poteſt dari conſecluſio indirecta, cum non detur vna extremitas, quæ ſit ſubiectum, & altera quæ ſit prædicatum, ſed vtræque ſubiectum in ſecunda figura, & vtræque prædicatum in tertia figura ſit.

Secundùm hæc regulas facile erit ſyllogiſmum conſtruere in quolibet ex hiſ diſtinctionibus, id præſtabo in tribus diſtinctionibus reſpondentibus tribus figuris, vt horum præceptorum praxim intuearis. Sit primus ſyllogiſmus in *Dabitis*: dictio hæc ad primam figuram pertinet, ideo ſyllogiſmus illi reſpondens, habere debet Medium ſubiectum Maioris, & prædicatum Minoris. Prima littera illius eſt *A*, quæ ſignificat vnuerſalem affirmatiuam, duæ poſteriores ſunt *I, I*, quibus propoſitiones particulares affirmatiuæ debent reſpondere. Pertinet inſuper hæc dictio *Dabitis* ad quinque poſteriores, quæ indirectè concludunt, ideo in Conſequentia debet poni ex parte prædicati extremitas, quæ eſt ſubiectum Minoris, & ex parte ſubiecti altera extremitas, quæ eſt prædicatum Maioris. Quæ omnia ad praxim reducta inuenies in hoc ſyllogiſmo:

Omnis homo eſt animal:

Petrus eſt homo:

Ergo aliquod animal eſt Petrus.

Pertineret hic ſyllogiſmus ad *Darij* ſi directè concluderet, ergo *Petrus eſt animal*. Si ſyllogiſmus faciendus ſit in *Ceſare*, quia dictio hæc pertinet ad ſecundam figuram, Medium

Medium debet esse prædicatum vtriusque præmissæ, & quia prima, & tertia littera sunt *E, E*, Maior & consequentia debent esse vniuersales negatiuæ, Minor verò vniuersalis affirmatiua debet esse significata per secundam litteram *A*, quæ omnia in hoc syllogismo reperies:

Nullus lapis est homo.
Omne rationale est homo.
Ergo nullum rationale est lapis.

Si placuerit syllogismum fieri in *Darapti*, quia dictio hæc ad tertiam figuram spectat, Medium debet esse subiectum vtriusque præmissæ: & quia prima, & secunda littera *A, A*, vtrique præmissæ vniuersalis affirmatiua futura est: & quia tertia littera est *I*, consequentia debet importare propositionem particularem affirmatiuam. Harum conditionum hic syllogismus praxis esto:

Omnis homo est animal:
Omnis homo est rationalis:
Ergo aliquod rationale est animal.

PUNCTUM IV.

De aliis syllogismis.

Aristoteles cap. i. Priorum, agit de syllogismo expositio, qui à præcedentibus enumeratis differt, quia hic Medium habet singulare, illi verò Medio communi gaudent. Syllogismus, cuius medium est singulare, expositio dicitur, quia aded clare concludit, vt præ oculis videatur rem exponere, quapropter non abs re ab aliquibus huiusmodi syllogismi demonstrationes sensibiles appellantur. Tota vis huius syllogismi, sicuti & aliorum, ex illo principio, *Quæ sunt eadem vni tertio*, &c. desumitur, & aded est manifesta, quia praxis huius principij in hoc syllogismo clarius cernitur, illa enim quæ cum quodam singulari cognoscuntur identifica, perspicue videntur identificata vni tertio: nihil enim magis est vnum, quàm illud quod singulare est. Possunt huiusmodi syllogismi fieri in prima, secunda, & tertia figura; possunt constare extremitatibus singularibus, aut particularibus, & etiam vniuersalibus, dum Medium semper singulare sit; possunt etiam affirmatiuæ, aut negatiuæ concludere; exempla abundè suppetunt. Syllogismus hic constat extremitatibus particularibus, concludit negatiuè, & ad primam figuram pertinet:

Petrus non est diues:
Hic homo est Petrus:
Ergo hic homo non est diues:

Exemplum syllogismi pertinentis ad secundam figuram affirmatiuè concludentis, cum extremitatibus particularibus, subsequens syllogismus esto:

Aliquis homo est Petrus:
Aliquod album est Petrus:
Ergo aliquod album est aliquis homo.

Ad tertiam figuram pertinebit hic syllogismus constans extremitatibus vniuersalibus.

Omne astrum efficiens diem est hic Sol:
Omnis Planeta qui est in quarto celo est hic Sol.
Ergo omnis Planeta qui est in quarto celo est astrum efficiens diem.

Possunt alij quàm plures syllogismi expositio in dictionibus supra assignatis fieri, quorum plures, si placet, videre potes apud P. Fonseca lib. 6. c. 23. & 24. qui abundè & doctè hæc omnia pertractat.

2 Notare autem oportet in his syllogismis non posse concludi negatiuè, si extremitas se tenens ex parte prædicati in consequentia non sit terminus singularis, sed particularis, hæc enim est mala argumentatio: *Aliquis homo est Petrus: Ioannes non est Petrus: Ergo Ioannes non est aliquis homo.* Ratio est, quia totum id quod negatur in conclusione de aliquo extremitate, debet in præmissis significari identificatum cum Medio, cum quo altera extremitas de qua negatur fuit identificata, quod hic non contingit; cum enim dico in consequentia, *ergo Ioannes non est aliquis homo*, nego de Ioanne omnes homines, quos non identificaueram in præmissis cum Medio, sed vnum tantum, quia vnus identitas sufficit ad veritatem huius propositionis, *aliquis homo est Petrus*, omniumque distinctio requiritur ad veritatem huius: *Ergo Ioannes non est aliquis homo.*

3 Longam nonnulli disputationem texunt de syllogismis obliquis, hypotheticis, & modalibus, qui tales dicuntur, quia terminis constant in obliquo significatis, & propo-

tionibus hypotheticis aut modalibus componuntur. De his syllogismis nihil peculiare dicendum occurrit, præter illa, quæ de syllogismo in communi dicta sunt, eisdem enim regulis illorum constructio dirigitur. Id autem debet diligenter attendi in his syllogismis, quia in illis maior est occasio terminos multiplicandi, ratione alicuius modi, aut casus obliqui, vt quilibet affectio, quæ semel ponitur in aliquo termino, siue ratione modi, siue ratione casus obliqui, semper eundem terminum comitetur, alias syllogismus quatuor terminis constabit, vt videre est in hoc syllogismo: *Omnis equus Petri currit: Brunelus est equus; ergo Brunelus currit*, quia equus Petri, & equus sine addito duos efficiunt terminos. Vltimò aduerte, quando Medium in aliqua ex præmissis in obliquo significatur, alteram extremitatem consequentia in obliquo esse ponendam. Exemplum esto: *Omnis homini est equus, Petrus est homo; ergo Petrus est equus.* Ratio petenda est ex constructione verbi est: cum enim extremitas, & medium se tenent ex parte subiecti cum eodem verbo est eodem modo construui debent; syllogismus enim ille in hunc redit: *Omnis homo habet equum, Petrus est homo; ergo Petrus habet equum.*

PUNCTUM V.

De reductione syllogismorum per ostensionem, & per impossibile.

Etsi omnes syllogismi facti in dictionibus supra relatis *Barbara, Celarent*, &c. legitime concludant, non tamen si quatuor primos excipias, qui perfecti appellantur, aded clare patet vis illationis in aliis, vt non possit eisdem terminis aliter dispositis per eandem aut æquivalentes propositiones euidentius ostendi. Hoc fit per reductionem cuiuscumque ad vnum ex quatuor prioribus perfectissimis, in quibus aded euidentis est consequentia, vt qui illam neget, amplius redarguendus non sit, sed à litteratorum hominum coetu exterminandus. Hæc reductio duplici modo fit: per ostensionem, & per impossibile: dicam modò de reductione facta per ostensionem, posteaquæ ad reductionem per impossibile faciendam deueniam.

Vt artificium huius reductionis agnoscas, nota dictiones omnes in illis carminibus contentas habere vnâ ex his litteris initialem *B, C, D, F*, quæ correspondent initialibus quatuor syllogismorum perfectorum *Barbara, Celarent, Darij, Ferio*, cuius correspondentia significatio hæc est: Syllogismi omnes facti in dictionibus, quarum initialis est *B*, ad *Barbara*; facti in dictionibus, quarum initialis est *C*, ad *Celarent*; facti in dictionibus, quarum initialis est *D*, ad *Darij*; facti in dictionibus, quarum initialis est *F*, ad *Ferio* reducendi sunt. Excipiuntur ab hac regula *Baroco*, & *Bocardo*, quorum syllogismi per ostensionem reduci nequeunt, quia constant duobus particularibus negatiuis, quæ nullâ conuersione fieri possunt vniuersales affirmatiuæ, quibus necessariò debet constare syllogismus factus in *Barbara*, ad quem reducendi essent facti in *Baroco*, & *Bocardo*.

Aduerte secundò in omnibus dictionibus reperiri saltem aliquam litteram ex his *S, P, M*, quarum significatio hæc est: littera *S* significat propositionem significatam per litteram antecedentem, conuertendam esse simpliciter: littera *P* significat conuertendam esse per accidens: littera *M* significat commutandas esse præmissas, & ex maiori faciendam esse minorem, & ex minori maiorem. Quod si hæc omnes litteræ in eadem dictione reperiantur, omnes illarum significationes obseruandæ sunt. Exemplum accipe in *Fapesmo* in quo occurrit praxis omnium præceptorum, quæ circa conuersionem tradidimus.

Omnis homo est animal:
Nullus equus est homo:
Ergo aliquod animal non est equus.

Syllogismus hic factus in *Fapesmo* ad *Ferio* reducendus propter litteram *F* initialem. Deinde ex illius minori maior, & ex maiori minor fieri debet, propter litteram *M*, in hac dictione repertam. Insuper propositio, quæ antea erat minor, & maior est constituenda, conuertenda est simpliciter, quia post secundam litteram *E* prædictæ dictionis, quæ littera minor significatur, reperitur *S*. Rursus propositio, quæ antea erat maior, & minor facienda est, per accidens conuerti debet, id enim expicit littera *P* immediate posita post primam litteram *A*, quæ maior propositio significat

significatur. Consequentia inuariata debet permanere, quia post tertiam vocalem, quā significatur, non alia littera reperitur quæ conuersionem aliquam significet. Horum omnium praxis hæc est. Minor prioris syllogismi hæc erat: *Nullus equus est homo conuersa simpliciter hæc erit, Nullus homo est equus.* Maior prioris syllogismi erat *Omnis homo est animal*, quæ per accidens conuersa hæc erit, *aliquod animal est homo.* Consequentia erat; ergo *aliquod animal non est equus*, hæc inuariata ex propositionibus conuersis posita minori loco maioris, & maiori loco minoris in hoc syllogismo inferitur.

Nullus homo est equus.

Aliquod animal est homo.

Ergo aliquod animal non est equus.

Sic in omnibus aliis syllogismis cuiuscumque figure excepto *Baroco* & *Baroco* reductionem legitimam per ostensionem factam inuenies iuxta prædictas regulas.

Reductio altera per impossibile dicitur, quia ex vi illius trahitur respondens ad duo contradictoria concedenda, quæ simul dari impossibile est. Ad hanc reductionem faciendam sume tibi dictiones has, *Agriebatis, Odiebam, Letare Romanis*, in quibus has tantum vocales reperies *As, Es, Is, Os.* *A* significat figuram *Barbara*; *E* *Celarent*; *I* *Darij*; *O* *Ferio*; cum correspondentia vocalium ad vocales vltimas quatuor dictionum *Barbara, Celarent, Darij, Ferio*, quibus vocalibus consequentia horum syllogismorum significantur. Insuper aduertas in prima dictione reperiri quinque vocales suo ordine significantes quinque syllogismos imperfectos primæ figure, & in secunda reperiri quatuor vocales eodem ordine significantes quatuor syllogismos tertie figure, tandem in duabus vltimis dictionibus sex reperiri cum eodem ordine respondentens sex syllogismos tertie figure. Ex his facile erit deduci ad quem syllogismum ex quatuor perfectis cuilibet ex imperfectis sit reducendus. Exempli gratia, scire vis ad quem modum reducendus sit syllogismus factus in *Camestres*. Primò aduertite ad quam figuram pertineat, & quem locum in illa obtineat, deprehendis pertinere ad secundam figuram, & in hac secundum locum occupare; ex quo inferes huiusmodi syllogismum significari per secundam litteram secundæ dictionis *Odiebam*, quæ est *I*, *Darij* correspondens, ex quo deducis syllogismum factum in *Camestres* ad *Darij* per impossibile esse reducendum, & sic in omnibus aliis iuxta præscriptas regulas.

Acquisita iam notitia modi perfecti ad quem reducendus est quilibet imperfectus syllogismus, hanc regulam desume tibi pro syllogismis imperfectis primæ figure. Negata consequentia, subsume contradictoriam illius, quæ tibi concedenda est, ne negetur duplex propositio contradictoria, hancque Maiorem constitue. & Maiorem syllogismi concessi Minorem effice, exclusâ propositione, quæ antea erat Minor, & inferes legitimè in syllogismo perfecto contradictoriam Minoris exclusâ, & iam concessâ. Exemplum esto syllogismus factus in *Baralipon*:

Omnis homo est animal.

Omnne rationale est homo:

Ergo aliquod animal est rationale.

Quem ita reduces, si maiori, & minori concessâ negetur consequentia:

Nullum animal est rationale:

Omnis homo est animal:

Ergo nullus homo est rationalis.

En syllogismus factum in *Celarent*, quia respondet primæ vocali & primæ dictionis, in quo Maior negari nequit, quia contradictoriè opponitur cum consequentia negata; Minor necessarid est concedenda, quia concessâ fuit in priori syllogismo in quo erat maior. Consequentia est legitima, & non potest non admitti, quā admissâ inferes has propositiones esse simul veras, *Nullus homo est rationalis: Omne rationale est homo.* Priorem esse veram monstrat syllogismus perfectus factus in *Celarent*. Posterior concessâ fuerat in primo syllogismo imperfecto in quo erat minor. His propositionibus ab aduersario admissis negatiuâ simpliciter conuertere, *Nullus rationale est homo, & euinces* has propositiones contrarias esse simul veras, *Nullus rationale est homo: Omne rationale est homo.* ex quibus tandem duplicem contradictoriam deduces inferendo subalternatâ ex

qualibet subalternante contraria: v. g. ex hac propositione, *Omnis homo est animal: Aliquis homo est animal*, & sic tenebitur aduersarius admittere has propositiones esse veras, *Aliquis homo est animal: Nullus homo est animal*; aut. ex negatiuâ vniuersali, *Nullus homo est animal*, subalternatam inferas, *Aliquis homo non est animal*, tenebitur concedere has contradictorias esse simul veras, *Omnis homo est animal: Aliquis homo non est animal.* Concluditur semper in syllogismo perfecto, ad quem fuit facta reductio, propositio aliqua, quæ si contradictoria non est propositionis exclusæ conuersione factâ simpliciter, vel per accidens, inferat duplicem contradictoriam, vel duplicem contrariam, ex quibus duplex contradictoria educatur.

In celantes alio modo reductio facienda est sumptâ minori concessâ loco maioris, & contradictoria consequentia negata pro minori, & inferitur contradictorium maioris exclusæ per conuersionem simpliciter maioris exclusæ, vel consequentia illata. Exemplum accipe in hoc syllogismo: *Nullus homo est lapis, Omne risibile est homo: ergo nullus lapis est risibilis*, qui ex celantes, hoc modo reducitur ad *Darij* iuxta prædictas regulas: *Omnne risibile est homo*; hæc erat minor ex qua facta fuit maior: *Aliquis lapis est risibilis*; hæc est contradictoria consequentia negata, *Ergo aliquis lapis est homo.* Hæc consequentia necessarid debet concedi, quia concludit in *Darij*, maior exclusâ erat, *Nullus homo est lapis*, quæ si conuertatur simpliciter, hanc reddet, *Nullus lapis est homo*, quæ est propositio contradictoria, consequentia illata, videlicet, *Aliquis lapis est homo.* Poterit etiam inuariata permanere maior exclusâ, *Nullus homo est lapis*, & simpliciter in consequentia illata conuerti, & tunc aduersarius trahetur ad has contradictorias, *Nullus homo est lapis, aliquis homo est lapis.*

Syllogismi secundæ figure reducuntur sumptâ contradictoria conclusionis pro minori, inuariatâ maiori, & inferitur contradictorium minoris exclusæ, exempli gratia: *Nullus lapis est animal: Omnis homo est animal: Ergo nullus homo est lapis*, qui syllogismus est in *Cesare*, & ad *Ferio*, iuxta prædictas regulas hoc modo reducitur: *Nullus lapis est animal*, hæc erat maior syllogismi præcedentis, quæ inuariata debebat permanere: *Aliquis homo est lapis*, hæc est contradictoria consequentia negata: *Ergo aliquis homo non est animal*, quæ opponitur contradictoriè minori exclusæ, *Omnis homo est animal.*

Syllogismi tertie figure reducuntur sumpto contradictorio pro maiori, minori inuariatâ, exclusâ maiori, & sic inferitur, in *Darapti* contraria maioris exclusæ, ex qua contradictoria deducitur; in reliquis verbò excepto *Darapti* immediatè inferitur contradictoria maioris exclusæ. Exemplum accipe in *Darapti*: *Omnis homo est animal: Omnis homo est risibilis: ergo aliquod risibile est animal.* Hic syllogismus reducendus est ad *Celarent*, iuxta primam litteram huius particule *Letare*; subsume ergo tibi contradictorium consequentia negata, *Nullum risibile est animal.* Deinde minorem concessâ: *Omnis homo est risibilis*, & legitimè inferes, *Ergo nullus homo est animal*, quæ est contraria maioris exclusæ & iam concessâ. In reliquis inferitur contradictoria maioris exclusæ, vt monstrabit reductio huius syllogismi facti in *Disamis*: *Aliquis homo currit: Omnis homo est risibilis: Ergo aliquis risibilis currit*, qui sic reducitur ad *Celarent*, iuxta prædictas regulas: *Nullum risibile currit: Omnis homo est risibilis: Ergo nullus homo currit.* In quo syllogismo consequens illatum opponitur contradictoriè maiori exclusæ. *Aliquis homo currit.*

Felapton à regula tradita excipitur, conuertitur enim sumpto contradictorio consequentia pro maiori, & minori inuariatâ, inferiturque contraria maioris exclusæ: verbi gratia, *Nullus homo est equus: Omnis homo est rationalis: Ergo aliquod rationale non est equus.* Qui syllogismus reducitur ad *Barbara*. *Omnne rationale est equus: Omnis homo est rationalis: Ergo omnis homo est equus.* In quo syllogismo consequens illatum contrariè opponitur cum maiori exclusâ.

Hæc de syllogismorum structura, de his verbò, quæ pertinent ad influxum præmissarum in consequentiam, & de distinctione syllogismi probabilis, & euidens, & de his, quæ ad inferendum consequens prænotanda sunt dicam Controu. 9. Logice, vbi de natura Discursus disputationem instituo.